

JUSTINIAN

Március 26-án Justinian, a Román Ortodox Egyház harmadik pátriárkája meghalt.

Egyszerű földműves család gyermekeként, 1901. február 22-én született a Vilcea megyei Suiesti faluban. Apja Marin Ilie Marina földműves; anyja Elena, aki elültette lelkébe a szeretetet a keresztény vallás értékei iránt. Saját vallomása szerint családi otthonukban az Isten- és emberszeretet szelleme uralkodott.

Az elemi iskolát szülőfalujában végezte. 1914-ben szülei beírták a Rîmnicul Vilcea-i Sf. Nicolae ortodox teológiai szemináriumba, ahol a nyolc évi tanulmányidő alatt mindvégig kiválóan tanult, s 1923-ban — tanítói oklevelet is szerezve — sikerrel fejezte be tanulmányait. Az alig 22 éves ifjú a Vilcea megyei Olteanca faluban kezdte meg, majd Băbeni-ben folytatta tanítói munkáját.

1924-ben szentelték pappá. A băbeni-i egyházközségben szolgált 8 évig. 1925 őszén a băbeni-i lelkészi és tanítói szolgálata mellett beiratkozott a bukaresti Teológiai Fakultásra is. 7 évvel később már a Rîmnicul Vilcea-i püspöki katedrális papja és a szeminárium tanára s igazgatója. 1933 szeptemberében ugyanazon város Sf. Gheorghe templomának papjává nevezték ki, ahol 12 évig szolgált.

Sokoldalú tevékenységet folytatott. Pártársaival nép- és segélybankot, valamint szövetséget alapított. Tevékeny tagja volt az Olténiai Ortodox Papok Egyesülete Vezető Bizottságának, majd az Ortodox Papok Országos Egyesülete Vezető Bizottságának is. 1935-től tagja volt az antifasiszta és békeharcot folytató Nemzeti és Nemzetközi Békevédelmi Bizottság Országos Tanácsának. A nagy íróval, Mihail Sadoveanuval együtt részt vett a Muncă și voie bună című lap alapításában, melynek egyházi rovatát ő szerkeszti.

A második világháború idején következetesen antifasiszta álláspontot képviselt, tevékenyen segítve népe legjobb fiainak küzdelmét az ország felszabadításáért.

Hazánk felszabadulásával egyidejűleg meggyőződéssel állott a haladás és a népi demokratikus rendszer mellé, az ország új életének alakítása érdekében. Egyháza 1945-től főpapi funkciókkal tüntette ki. 1947-ben Moldova és Suceava metropolitahelyettesévé nevezték ki, néhány hónappal később pedig metropolitájává választották. Nicodim pátriárka elhunytával Justinian elnyerte a pátriárka-helyettesi címet, majd 1948. május 24-én a Román Ortodox Egyház Pátriárkájának választották meg.

Justinian kezdettől fogva az egyház bölcs és bátor vezetőjének bizonyult, aki a nagy társadalmi, gazdasági és politikai átalakulások korában mindig az idő szavának megfelelően tudta megújítani és irányítani egyháza életét. Ahogyan pátriárkává választása alkalmával mondotta, minden igyekezetével azon volt, hogy a Román Ortodox Egyház megfeleljen azon kívánalmaknak és szükségleteknek, melyeket hívei elvárnak tőle a megváltozott társadalmi viszonyok között. Krisztus egyházának — mondotta — nem volt megfelelőbb alkalmá és lehetősége a gyakorlatba átültetni az evangélium tanításait, mint ma. Ugyanakkor hangot adott

azon meggyőződésének is, hogy „szolgálva az embert, segítve a nemzeteket béke- és szabadságharcukban, csak így járulhat hozzá az egyház egy jobb világ felépítéséhez, amely méltó az ő Teremtőjéhez“.

Justinian közel három évtizedre terjedő főpásztori szolgálatához fűződik egy egész sőr olyan alkotás, mellyel új korszakot nyitott egyháza történetében. Ilyenek a görögkatolikus papság és hívek visszatérése a Román Ortodox Egyház kebelébe 1948-ban; az egyház új szervezeti szabályzatának kidolgozása; a teológiai nevelés újjászervezése; az egyházi irodalom és sajtó megújítása. Kiemelkedő az általa írt 12 kötet prédikáció *Apostolat social* címmel, a Biblia-kiadások, valamint a kezdeményezése nyomán meginduló Ortodoxia és Studii teologice című teológiai folyóiratok.

Nagy jelentőségű a templomok és kolostorok restaurálása, a műemlékvédelem, valamint új templomok építése érdekében kifejtett tevékenysége.

Meg kell emlékeznünk Justinian pátriárka azon magatartásáról is, mely emberi és egyházvezetői kapcsolatát egyaránt jellemezte a többi egyházak és vallásfelekezetek képviselőivel való viszonyában. Lankadatlan munkása volt a hazánkban levő egyházakkal és különböző vallásfelekezetekkel való testvéri kapcsolatok létrehozásának, ápolásának — a kölcsönös tisztelet és egyetértés szellemében, a népek közötti barátság és béke érdekében. A „helyi és gyakorlati ökumené“ szellemében nyitott szívvel fogadott mindenkit. Jogosan nevezték tisztelői a „béke pátriárkájának“.

Justinian pátriárka földi maradványait a pátriárkatusi katedrálisban helyezték ravatalra. Bel- és külföldi, egyházi és világi küldöttségek, híveinek és tisztelőinek végeláthatatlan sokasága járultak kegyeletüket leírni az elhunyt pátriárka ravatalához.

A temetési szertartás napján, márc. 31-én a Szent Szinódus gyászgyűlést tartott Justin Moisescu pátriárka-helyettes elnöklete alatt. Az elhunyt pátriárka személyét és tevékenységét Nicolae Mladin, Erdély metropolitája méltatta. Ezt követően a bel- és külföldi, egyházi és világi küldöttségek képviselői mondtak búcsúszavakat. A hazai protestáns egyházak nevében dr. Klein Albert evangélikus püspök méltatta érdemeit. Egyházunk képviselőjében dr. Kovács Lajos püspök vett részt a gyűlésen.

A Szinódus gyűlése után kezdetét vette a gyászszertartás, melynek keretében Justin Moisescu pátriárka-helyettes méltatta Justinian pátriárka közel három évtizedre terjedő főpásztori tevékenységét, amely a „társadalmi szolgálat, a helyi és gyakorlati ökumené“ jegyében részesevé tette a Román Ortodox Egyházat a hazánkban folyó korszakalkotó fejlődésnek.

A Vallásügyi Hivatal elnöke, Ion Roșianu beszédében hangsúlyozta, hogy Justinian pátriárka főpásztori tevékenysége rendjén megértette a hazánk életében végbement változásokat, és mindig arra törekedett, hogy egyházát hazánk fiainak építő, békés törekvései mellett töretlenül megtartsa. Munkásságának jó részét a hazánkban működő többi egyházakkal és vallásfelekezetekkel való jó kapcsolatok létrehozásának szentelte, a kölcsönös tisztelet és egyetértés szellemében.

Az elhunyt életét és tevékenységét méltató beszédek elhangzása után, ének és harangszó mellett, Justinian koporsóját a bukaresti Radu Vodă templom kriptájába helyezték örök nyugalomra.

Justinian pátriárka neve, Isten- és emberszolgálatába állított munkássága méltán marad meg az utódok emlékezetében mint „Justinian pátriárka kora“ a Román Ortodox Egyház életében.

Emléke legyen áldott.

A. PHILLIP HEWETT

UNITÁRIUS ALAPELVEK

A hit szabadsága

Mi a szabadság? E szót napjainkban olyan gyakran és annyira kötetlenül használják, hogy értéke mindjobban csökken. A szabadság eszerint csupán a vitatkozó által kívánatosnak tartott állapotot jelenti; ugyanakkor a szabadság minden más eszméje, amely ezzel ellentétben áll, elvetendő mint hamis és felületes.

A szabadság nyilvánvaló jellegzetessége, hogy lényegéből kifolyólag mentes a kötöttség vagy kényszer minden formájától. Ilyen értelemben negatív jelentésű fogalom, bár pozitív értéke van, ez azonban csak később nyilvánul meg. A szabadság, amennyiben az emberre vonatkozik, nem jelenti a minden külső kényszerszertől való mentességet. A kényszer számunkra a dolgok természetéből következik. Nem áll szabadságunkban, hogy néhány lábnyinál magasabbra ugorjunk a levegőben; nem élhetünk a végtelenségig; az időben nem mehetünk hátra, csupán előre.

Jézus tanította: „És megismeritek az igazságot, és az igazság szabadokká tesz titeket“ (Jn 8,32). Ez a prófécia szó szerint igaz. Amennyiben ismerjük az igazságot a természet rendjéről és helyzetünkről az emberiség történetében és fejlődésében, elnyerjük a cselekvés szabadságát. Ez pedig azt jelenti, hogy tudjuk, mint kell alávetnünk magunkat a rajtunk kívülálló körülményeknek, valamint hogy hol és miben áll módunkban az események ellenőrzése. A szabadság tehát nem jelenti a minden kötöttségtől való mentességet, hanem csupán az önkényes kényszerszertől.

Az egyéni hit szabadsága, amit az unitáriusok vallanak, magában foglalja az embernek azt a képességét, hogy különbséget tegyen a külső kényszer minden formái között, melyek önkényesek és amelyek korlátoltak. A tiszton alapozott kényszer nem lehet önkényes; a véleményre alapozott kényszer minden esetben önkényes. Ebből következik, hogy a különböző hitfelfogásokon alapuló kényszer, mely rendszerint hitvallásokban nyer kifejezést, mindig önkényes. Alapja az egyéni vélemény és nem a tény.